

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Βρυξέλλες, 21 Μαΐου 2003 (26.05)
(OR. fr)

CONV 754/03

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

της :	Γραμματείας
προς τη:	Συνέλευση
Θέμα :	Κείμενο που διαβιβάστηκε από τους παρατηρητές της Επιτροπής των Περιφερειών προς τη Συνέλευση
	- «Η εδαφική συνοχή»

Ο Γενικός Γραμματέας της Συνέλευσης έλαβε την παρούσα γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «εδαφική συνοχή», των κ.κ. Chabert, Dammeyer, Dewael, της κας du Granrut, των κ.κ. Martini και Valcarcel Siso, παρατηρητών της Επιτροπής των Περιφερειών στη Συνέλευση. Τη γνώμη αυτή διαβιβάζουν εξ ονόματός τους στη Συνέλευση.

Βρυξέλλες, 29 Απριλίου 2003

ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗ
της Επιτροπής των Περιφερειών
της 10ης Απριλίου 2003
με θέμα
"Η Εδαφική Συνοχή"

Η Επιτροπή των Περιφερειών,

- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** την απόφαση του Προεδρείου της 14ης Μαΐου 2002 να καταρτίσει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 265, παράγραφος 5 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, γνωμοδότηση με θέμα *"Η Εδαφική Συνοχή"* και να αναθέσει την προετοιμασία της στην επιτροπή "Πολιτική εδαφικής συνοχής".
- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** τη γνωμοδότησή της, της 14ης Ιανουαρίου 1999, με θέμα *"Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου"*, με εισηγήτρια την κα Claude du GRANRUT και συνεισηγητή τον κ. Anders KNAPE (CDR 266/1998)¹.
- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** τη γνωμοδότησή της με θέμα *"Η διάρθρωση και οι σκοποί της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής στην πορεία προς τη διεύρυνση και την παγκοσμιοποίηση: έναρξη της συζήτησης"*, με εισηγητή τον κ. KLÄR (D/ΕΣΚ) (CDR 157/2000)².
- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** τη γνωμοδότησή της, της 14ης Νοεμβρίου 2001, με θέμα τη *"Δεύτερη έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή"*, με εισηγητές τους κ.κ. Eduardo ZAPLANA HERNÁNDEZ-SORO (E/ΕΛΚ) και Jan TINDEMANS (NL/ΕΣΚ) (CDR 74/2001)³.
- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** τη γνωμοδότησή της, της 10^{ης} Οκτωβρίου 2002, με θέμα την *"Ανακοίνωση της Επιτροπής -Πρώτη έκθεση προόδου σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή"* (COM(2002) 46 τελικό), με εισηγητή τον κ. D'AMBROSIO (I/ΕΣΚ) (CDR 101/2002).
- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** τη μελέτη της για την εδαφική συνοχή στην Ευρώπη, που παρουσίασε η *Ομάδα Ευρωπαϊκών Πολιτικών Μελετών* (CDR 195/2002).
- ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ** το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 388/2002 rev. 1) που υιοθέτησε η επιτροπή "Πολιτική Εδαφικής Συνοχής" στις 19 Φεβρουαρίου 2003, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Valcárcel Siso (E/ΕΛΚ), Προέδρου της Περιφέρειας της Μούρθια.

¹ EE C 93 της 6.4.1999, σελ. 36

² EE C 148 της 18.5.2001, σελ. 25

³ EE C 107 της 3.5.2002, σελ. 27

- ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ** ότι η συνοχή αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ** ότι η εδαφική διάσταση της συνοχής αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της *"Δεύτερης έκθεσης για την οικονομική και κοινωνική συνοχή"* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που εξεδόθη τον Ιανουάριο του 2001·
- ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ** ότι η περιφερειακή πολιτική και πολιτική συνοχής αποτελεί μια από τις σημαντικότερες κοινοτικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ** ότι ο προβληματισμός για την εδαφική συνοχή έχει καθοριστική σημασία, δεδομένου ότι βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων για το μέλλον της περιφερειακής πολιτικής και της πολιτικής συνοχής μετά το 2006·
- ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ** ότι απαιτείται να σημειωθεί πρόοδος στον σχετικό προβληματισμό·

κατά την 49^η Σύνοδο Ολομέλειας της 9^{ης} και 10^{ης} Απριλίου 2003 (συνεδρίαση της 10^{ης} Απριλίου 2003) υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση.

*

* *

1. ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η εδαφική συνοχή: Μια θεμελιώδης διάσταση της συνοχής

Η Επιτροπή των Περιφερειών

Αναγνωρίζει την ύπαρξη δυσκολιών ως προς το χαρακτηρισμό της εδαφικής διάστασης της συνοχής· επιθυμεί, ωστόσο, να επισημάνει την πρόοδο των επιστημονικών μελετών που έχουν εκπονηθεί μετά από την υιοθέτηση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου το 1999.

Φρονεί, εντούτοις, ότι η αξιολόγηση της συνοχής δεν μπορεί να περιορίζεται αποκλειστικά στην οικονομική πτυχή και την κοινωνική πτυχή, οι οποίες μετρώνται μέσω στατιστικών δεικτών που υπολογίζονται σε επίπεδο κρατών μελών της ΕΕ, και ότι η καλύτερη κατανόηση της πραγματικότητας της συνοχής απαιτεί αναφορά στις μικρότερες του κράτους εδαφικές ενότητες.

Είναι πεπεισμένη ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η συνοχή πρέπει να εξετάζεται σε περιφερειακό επίπεδο, ώστε να καθίστανται εμφανείς οι αναπτυξιακές ανισότητες που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών, αλλά και στο εσωτερικό τους, δεδομένου ότι το πρότυπο ανάπτυξης εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από τις σχέσεις κέντρου – περιφέρειας.

Θεωρεί, συνεπώς, ότι η εδαφική συνοχή πρέπει να αντιμετωπίζεται ως στόχος μείωσης των αναπτυξιακών ανισοτήτων μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών, ο οποίος απαιτεί νέα οργάνωση της κοινοτικής επικράτειας που θα καθιστά δυνατή την πολυκεντρική, αρμονική, ισορροπημένη και βιώσιμη ανάπτυξη. Ομοίως, όσον αφορά την διαπεριφερειακή της διάσταση, η εδαφική συνοχή πρέπει επίσης να νοείται ως στόχος μείωσης των αναπτυξιακών ανισοτήτων και της φυσικής και οικονομικής αποδιάρθρωσης που παρατηρείται στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών περιφερειών, μέσω της πολιτικής χωροταξίας και άλλων δημόσιων πολιτικών με επίδραση επί του εδάφους, οι οποίες προωθούνται, κατά κύριο λόγο, από τις περιφερειακές και τοπικές αρχές της Ευρώπης και αποβλέπουν στην οικοδόμηση του πολυκεντρικού και ισορροπημένου προτύπου εδαφικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την άποψη αυτή, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις περιοχές που παρουσιάζουν μόνιμο γεωγραφικό μειονέκτημα (νησιωτικές και ορεινές περιοχές, αραιοκατοικημένες περιοχές), στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες καθώς και σε ορισμένες περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (αγροτικές, διασυννοριακές, περιαστικές περιοχές).

Πιστεύει ότι μόνον η επίτευξη ενός προτύπου πολυκεντρικής ανάπτυξης της κοινοτικής επικράτειας μπορεί να προσφέρει σε όλες τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ισότιμες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή τους.

Υπενθυμίζει ότι, παρότι η εδαφική συνοχή δεν αναφέρεται στα άρθρα 2, 3 και 158 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αναφέρεται ωστόσο ρητά στο άρθρο 16.

Η Εδαφική Συνοχή: Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα των υφισταμένων και μελλοντικών αναπτυξιακών ανισοτήτων μεταξύ εδαφών του κοινοτικού χώρου

Η Επιτροπή των Περιφερειών

Διαπιστώνει ότι οι αναπτυξιακές ανισότητες εντός της ΕΕ είναι ιδιαίτερα σημαντικές, σύμφωνα με δύο δείκτες: το ανά κεφαλή ΑΕγχΠ και το ποσοστό ανεργίας.

Επισημαίνει, ωστόσο, ότι οι ανισότητες είναι μεγαλύτερες όταν υπολογίζονται σε περιφερειακό επίπεδο από ό,τι σε εθνικό. Για παράδειγμα, όσον αφορά το κατά κεφαλή ΑΕγχΠ το 1999, η διαφορά μεταξύ περιφερειών επιπέδου NUTS 2 κυμαίνεται από 1 έως 4,7, ενώ μεταξύ των κρατών κυμαίνεται από 1 έως 2,7. Τα ποσοστά ανεργίας εμφανίζουν επίσης μεγάλες αποκλίσεις, δεδομένου ότι, για το 2000, οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών NUTS 2 είναι από 1 έως 16,2, ενώ μεταξύ των κρατών είναι από 1 έως 5,1.

Εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, σε ό,τι αφορά τους δύο αυτούς δείκτες, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές ανισότητες μεταξύ των περιοχών NUTS 2 και NUTS 3, παρότι έχουν μειωθεί μεταξύ κρατών.

Εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι, ως προς τους δείκτες αυτούς, οι ανισότητες μεταξύ περιφερειών έχουν αυξηθεί σε ορισμένα κράτη μέλη.

Τονίζει ότι και άλλοι στατιστικοί δείκτες καθιστούν εμφανείς τις ανισότητες μεταξύ των περιφερειών και των κρατών μελών της ΕΕ, όπως για παράδειγμα ο δημογραφικός παράγων, οι δυνατότητες πρόσβασης, το δυναμικό έρευνας και καινοτομίας ή ακόμη η εκπαίδευση και η κατάρτιση.

Διαπιστώνει ότι η προσεχής διεύρυνση της ΕΕ θα συνοδευτεί από αύξηση των αναπτυξιακών ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων εδαφών της. Η διεύρυνση θα επιφέρει σημαντική αύξηση των ανισοτήτων, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και ως προς το ΑΕγχΠ και ως προς τα ποσοστά ανεργίας, και θα καταστήσει προφανή την πραγματική πρόκληση που αντιπροσωπεύει η εδαφική συνοχή, όποιο κι αν είναι το εδαφικό επίπεδο αναφοράς.

Είναι πεπεισμένη ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, μόνο μια πραγματική πολιτική βούληση της ΕΕ για την επίτευξη του στόχου της εδαφικής συνοχής θα μπορέσει να μειώσει τις εδαφικές ανισότητες που παρατηρούνται επί του παρόντος μεταξύ των μεγάλων αστικών περιφερειών του κέντρου της ΕΕ και της περιφέρειας του κοινοτικού χώρου. Η διεύρυνση ασφαλώς θα τις αυξήσει.

2. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η Εδαφική Συνοχή: Ορισμένες συστάσεις για την προώθησή της

Η Επιτροπή των Περιφερειών

Ζητά να αναδειχθεί η εδαφική συνοχή σε πολιτικό στόχο ισότιμο προς την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Απαιτεί, επομένως, την τροποποίηση των άρθρων 2, 3 και 158 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προκειμένου να αναγραφεί η Εδαφική Συνοχή ως ένας από τους κύριους

πολιτικούς στόχους που πρέπει να επιδιώκονται σε κοινοτικό επίπεδο. Η ενσωμάτωση του στόχου αυτού θα πρέπει να επικυρωθεί στη μελλοντική Συνταγματική Συνθήκη, προκειμένου να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση τα μέσα ώστε να δρα προς την κατεύθυνση αυτή.

Είναι πεπεισμένη ότι η αύξηση της Εδαφικής Συνοχής με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών προϋποθέτει μια νέα οργάνωση της κοινοτικής επικράτειας που θα επιτρέπει την πολυκεντρική της ανάπτυξη.

Συνειδητοποιεί ότι η πολυκεντρική ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς:

Την υιοθέτηση ενός πραγματικού εδαφικού πλαισίου αναφοράς που θα οδηγεί σε καλύτερο συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων θεσμικών βαθμίδων επί της επικράτειας.

- Μια μεγαλύτερη συνεκτικότητα μεταξύ, αφενός, των τομεακών κοινοτικών πολιτικών που έχουν σημαντική εδαφική επίδραση και, αφετέρου, του στόχου της συνοχής. Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση της ΚΓΠ, η οριστική διαμόρφωση της οποίας θα έχει καθοριστική επίδραση στην αύξηση του δυναμισμού των αγροτικών περιοχών, ή αντίθετα στην ερήμωσή τους, τουλάχιστον όσον αφορά τις πιο ευαίσθητες από αυτές, με τη συνακόλουθη διατάραξη της εδαφικής ισορροπίας μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών στις ενδιαφερόμενες ζώνες.

Τη συνέχιση μιας πραγματικής περιφερειακής κοινοτικής πολιτικής που δεν θα περιορίζεται στις περιφέρειες του στόχου αριθ. 1, αλλά θα καλύπτει το σύνολο των λοιπών περιφερειών μέσω ενός νέου στόχου 2.

Συνιστά να τροποποιηθεί η περιφερειακή πολιτική με ενσωμάτωση του στόχου της εδαφικής διάστασης, προκειμένου να μπορέσει να συμβάλει πραγματικά στην πολυκεντρική ανάπτυξη της ευρωπαϊκής επικράτειας, μέσω της ενίσχυσης ενός πλέγματος από μικρούς και μεσαίους αστικούς πυρήνες στις περιφερειακές περιοχές, οι οποίοι θα λειτουργούν ως φορείς ανάπτυξης και οικονομικής μεγέθυνσης, καθώς και διατήρησης μιας ισορροπημένης σχέσης μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών που θα δημιουργεί συνέργιες.

Αυτό το πλέγμα αστικών πυρήνων θα αυξήσει την αποτελεσματικότητά τους και την ανταγωνιστικότητα του συνόλου της περιοχής με τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας.

Πιστεύει ότι η τροποποίηση της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής πρέπει να συναρθρωθεί με τις πολιτικές που αφορούν την απασχόληση και τα κοινωνικά θέματα (ΕΚΤ), την ανάπτυξη της υπαίθρου (ΕΓΤΠΕ), καθώς και την αλιεία (ΧΜΠΑ).

Προτείνει την προσαρμογή των τομεακών κοινοτικών πολιτικών προκειμένου να αποκτήσουν μια εδαφική διάσταση, ώστε να μπορούν να συμβάλουν στο στόχο της συνοχής. Η πρόταση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις τομεακές πολιτικές με μεγάλη εδαφική επίδραση, όπως, για παράδειγμα, εκείνες που αφορούν τις μεταφορές, την έρευνα, την καινοτομία, τη γεωργία και το περιβάλλον.

Κρίνει ότι απαιτείται μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ της περιφερειακής πολιτικής και των τομεακών κοινοτικών πολιτικών. Ομοίως, δεν πρέπει να λησμονάται η απαραίτητη συνεκτικότητα ανάμεσα στην πολιτική του ανταγωνισμού και την περιφερειακή πολιτική.

Υποστηρίζει την άποψη σύμφωνα με την οποία, για να επιτευχθεί μεγαλύτερη εδαφική συνοχή, απαιτείται η καθιέρωση ενός θεσμικού πλαισίου καλύτερα προσαρμοσμένου στη χρηστή διαχείριση των εδαφών.

Φρονεί ότι, προκειμένου να ενισχυθεί το δυναμικό των κοινοτικών παρεμβάσεων σε ό,τι αφορά την παροχή κινήτρων και την αποτελεσματικότητα, απαιτείται καλύτερος συντονισμός των δημοσίων παρεμβάσεων μεταξύ του κοινοτικού, του εθνικού και του τοπικού/περιφερειακού επιπέδου, με τη μορφή, για παράδειγμα, τριμερών συμφωνιών σε πλαίσια σεβασμού του συνταγματικού καθεστώτος του κάθε κράτους.

Βρυξέλλες, 10 Απριλίου 2003

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών

Ο Γενικός Γραμματέας
της Επιτροπής των Περιφερειών

Albert BORE

Vincenzo FALCONE